

Vogels op het boerenerf

De meeste boerenerven zijn oases in het toch wel kale Zeeuws- Vlaamse land, en zeker in de winter zijn veel vogels die niet wegtrekken afhankelijk van de beschutting en het aanwezige voedsel op en rondom boerderijen.

De waarde van beplanting en de aanwezigheid van een vee drinkput wordt door de meeste mensen onderschat, omdat vaak de kennis ontbreekt om de vele vogelsoorten te herkennen.

Enkel soorten die schade aan gewassen en fruit toebrengen worden door de meeste landbouwers wel herkend.

Vogels, zoals de merels, worden om reden van hun prachtige zang, maar omdat ze de aardbeien en bessen opeten gewaardeerd maar ook verwent.

Om de leden van de ANV Groene Oogst de vogels op hun erf te kunnen laten thuisbrengen is dit boekje samengesteld.

We hopen dat het bijdraagt aan de kennis en belangstelling voor de vele vogelsoorten op en rondom onze boerderijen.

Het bestuur ANV Groene Oogst.

Inleiding.

Het zou teveel werk zijn om alle vogels die voorkomen op en om onze boerderijen te behandelen. Het is de bedoeling dat de belangstelling voor de algemene soorten toeneemt, het herkennen komt dan vanzelf.

Ook maakt het verschil om welk type bedrijf het gaat. Zo komen de meeste vogels voor op gemengde en veeteelt bedrijven. Er is een ruim aanbod van voedsel, zowel aan zaden als insecten, dit in tegenstelling tot zuivere akkerbouwbedrijven met moderne schuren en het meestal ontbreken van erfbeplanting.

Van de vogels die worden behandeld, wordt naast een afbeelding, op beknopte wijze aandacht besteed aan de nestbouw, voedsel en wat de meeste lezers zal interesseren.

Zijn deze vogels schadelijk of nuttig op een boeren erf.

Er moet tenslotte ook wat verdiend worden.

Huisemus

Dit vogeltje kwam vroeger op en rondom boerderijen in grote aantallen voor, en kon veel schade aanrichten in de tarwe. Zwermen van honderden stuks waren geen zeldzaamheid. Door diverse oorzaken zoals de toename van roofvogels en de afname van nestelgelegenheid in de moderne schuren is de huisemus langzaam aan het verdwijnen. De enkele exemplaren zijn niet schadelijk voor de landbouw.

Ringmus

De meeste mensen verwarren de ringmus vaak met de huisemus, maar er is een duidelijk verschil in kleur en levenswijze. Omdat ringmussen meestal in boomholtes van bijvoorbeeld knotwilgen, broeden werden ze vroeger ook wel boommussen genoemd. Naast onkruidzaden eten ze veel insecten, zoals rupsen en bladluizen, dus zijn ze voor de landbouw nuttig.

Heggenmus.

Dit vogeltje is absoluut geen familie van de mussen, maar vroeger werden alle grauwe, bruine vogels mussen genoemd. Aan de fijne snavel kun je zien dat het een insecteneter is, die enkel in de winter overschakelt op onkruidzaad. Het nestje wordt gebouwd in heggen en dicht struikgewas. Een nuttig vogeltje dat per jaar duizenden insecten opeet en 's winters onkruidzaad.

Winterkoning.

Dit op een na kleinste vogeltje van Nederland is op elk erf met begroeiing en rommelige hoekjes aanwezig.

Ze maken meerdere nesten waarvan het vrouwtje er een uitkiest.

Het winterkoninkje is niet te verwarren met een andere vogelsoort door het formaat en opgericht staartje.

De streeknaam is in Zeeuws Vlaanderen "duumpje" omdat het nog kleiner is dan een duim.

Het voedsel bestaat enkel uit insecten dus op het erf een nuttig vogeltje

Roodborstje.

In de winter op elk erf aanwezig en duidelijk zichtbaar, maar 's zomers leidt hij een verborgen bestaan.

Om zijn gebied af te bakenen zingt hij ook in de winter met een hoog verdragend geluid.

Broeden doet hij in ruw struikgewas vlak boven de grond.

Als insecteneter is hij nuttig en enkel in de winter eet hij af en toe zaden en keukenafval, zoals oud brood en rot fruit.

Merel.

Deze vogel, en zeker het mannetje, wordt door iedereen herkend. Zwart met een oranje snavel.

De vrouwtjes worden met meerdere soorten verward zoals de lijster en de spreeuw.

Vroeg in de lente begint hij te zingen om z'n gebied af te bakenen en een vrouwtje te lokken.

Het nest wordt meestal in de struiken gebouwd, maar ook onder afdaken enz.

Het menu bestaat hoofdzakelijk uit wormen en slakken.

Aan zacht fruit zoals aardbeien en bessen kunnen ze veel schade aanrichten.

Ook aan appels vooral de rode soort wordt in droge perioden schade aangericht.

Zanglijster.

Deze neef van de merel is op een erf met hoge beplanting meestal aanwezig.

Hij is iets kleiner dan de merel en is gemakkelijk te herkennen aan zijn gespikkelde borst en lijfgroene rug.

Hij eet hoofdzakelijk slakken en wormen, enkel tijdens droogte worden aardbeien en bessen gegeten.

Spreeuw.

De spreeuw komt als holen broeder enkel voor op een erf met oudere gebouwen en holle bomen.

Met zijn gespikkelde verenkleed en korte staart lijkt hij op geen enkele andere soort.

Het nest wordt gemaakt onder dakpannen en holtes in bomen. Meestal worden twee nesten groot gebracht.

Als insecteneter van vooral muggenlarven is hij nuttig. Maar dit nut wordt te niet gedaan door de enorme schade die wordt aangericht in de fruitteelt.

Voorals kersen en morellen zijn een geliefd voedsel.

Houtduif.

Deze voor de landbouw schadelijke vogel broedt in hogere stuiken en bomen.

Gezien de meeste landbouwers ooit wel een last van de houtduif hebben gehad is dit ongetwijfeld een van de bekendste vogels.

Jaarlijks worden meerdere nesten groot gebracht Door onnodige bescherming in België komt hij in de grens streek in grote getallen voor, en ondanks een hoge jachtdruk in Nederland, nemen de aantallen nog steeds toe.

Zwarte kraai.

Deze schadelijke vogel wordt vaak verward met de kauw en roek.

De kauw is echter een holenbroeder en de roek broedt in grote kolonies bij elkaar.

De zwarte kraai is een alleseter en richt veel schade aan ontkiemende zaden zoals granen en peulvruchten.

Door het kapot pikken van plastic op kuilvoer kan een gedeelte gaan schimmelen.

Elk voorjaar richten zo ook enorme schade aan bij de weidevogels door eieren en jongen te eten.

Jonge haasjes, eendjes enzovoorts worden dood gepikt en opgegeten.

In sommige streken maken groepen kraaien er een "sport" van om de ogen van pasgeboren lammetjes uit te pikken.

Daar de kraai het hele jaar bejaagbaar is met er gezien de vele schade meer jachtdruk worden uitgeoefend op de schuinsmarcheerders.

Koolmees.

Vooral in de winter is dit vogeltje talrijk aanwezig op de voerplaats.

Zoals veel insecteneters die hier overwinteren schakelen koolmezen in de herfst over van insecten naar zaden.

In de winter zitten er geen insecten.

Ze nestelen in holten en is een van de trouwste bezoekers van een nestkastje.

Dit nestkastje wordt in de winter als slaappleats gebruikt. Meestal worden 2 nesten grootgebracht van gemiddeld 8 jongen.

Het voedsel bestaat voor 90 procent uit rupsen (ongeveer 60 stuks per uur) dus aan zijn nut hoeven we niet te twijfelen.

Pimpelmees.

Dit kleinere neefje van de koolmees komt ook veelvuldig voor en is te herkennen aan zijn blauwe petje (een koolmees heeft een zwarte pet).

Evenals de koolmees een insecteneter, maar eet meer kleine rupsjes (spanners) en bladluis.

Maakt zet zoals de koolmees graag gebruik van een nestkastje.

Naast de koolmees een van de nuttigste erf vogels.

Boerenzwaluw.

Deze vogelsoort arriveert meestal begin april na een lange reis vanuit Afrika.

Maakt zijn nest in stallen en onder afdaken.

Eet hoofdzakelijk vliegen en is dus zeer nuttig.

Meestal 2 broedsels per jaar van 4 jongen.

Trekt in september weer weg en overwinterde ten zuiden van de Sahara.

Door het ontbreken van geschikte klei voor het nestje mislukken veel broedsels doordat het nest kapot gaat.

Door het aanbrengen van kunstnesten kan men de zwaluwen helpen in aantal toe te nemen.

Dit is gezien het enorme aantal insecten dat deze vogel eet van groot nut.

Huiszwaluw.

Dit familie lid van de boerenzwaluw arriveert meestal iets later dan de boerenzwaluw vanuit Afrika.

De huiszwaluw maakt zijn nest onder dakgoten (liefst wit).

In tegenstelling tot de boerenzwaluw is de huiszwaluw een koloniebroeder die hun nesten aan elkaar vast bouwen.

Ook de huiszwaluwen hebben te maken met gebrek aan goed nestmateriaal dus kunnen kunstnesten uitkomst bieden.

Als verdelger van vliegen moet deze nuttige vogel op elk erf geholpen worden om te kunnen nestelen.

Kerkuil.

Als verdelger van grote aantallen muizen en ratten, zou voor de kerkuil, in elke schuur en loods een gelegenheid moeten zijn om binnen te kunnen komen en te broeden.

Op simpele wijze is een en ander te realiseren door een opening op het oosten of zuidoosten te maken, en hoog in de schuur een nestbak op te hangen.

Zodra het nest bewoond is en er zijn jongen is er geen rat of muis meer veilig in en om de schuur.

Een broedsel van kerkuilen heeft ongeveer 500 prooien nodig om groot te worden.

Bij sneeuw en regen wordt er in de schuur gejaagd vanaf een uitkijkpost of liever een uitluisterpost want de meest prooien worden gelokaliseerd door hun gehoor.

Steenuil.

Vroeger kwam de steenuil talrijk voor op en om boerderijen. Meestal stonden er knotwilgen en was er een hoogstamboomgaard aanwezig. Door het verdwijnen van beide verdween ook de steenuil.

Nadat de stand weer kunstmatig(nestkasten) was toegenomen, ging de wankelende populatie vaak ten onder door strenge winters met veel sneeuw.

De steenuil is onze kleinste uilensoort en broedt graag in oude knotwilgen en holle hoogstamfruitbomen.

Ook worden nestkasten gebruikt. Het voedsel bestaat uit regenwormen, kevers en tijdens het broedseizoen muizen, jonge ratten, enz. .

Op het erf een nuttige vogel

Door het bestuur van de ANV Groene Oogst is dit boekje samengesteld, en aan de leden verstrekt.

Mochten er vragen zijn om bv. zwaluwnesten of uilenkasten te plaatsen op Uw erf, dan kunt u contact opnemen met het bestuur

Voorjaar 2011